

Nektarovo-medovicové medy nejčastěji vykazují organoleptické vlastnosti typické pro čisté nektarové medy, což je výhoda. Barva bývá o něco tmavší: světle hořká, nebo čajová, často se zelenkavým odstínem. Tento smíšený med mívá jemnou lesní vůni, někdy s mírným kofeňovým nádechem.

Chemické složení

V medu z medovice na listnatých a ve smíšených nektarovo-medovicových medech byly identifikovány kromě základních cukrů fruktózy, glukózy a sacharózy také složité tak zvané medovicové cukry. Mezi ně patří disacharidy, jako je maltóza, turanóza, trehalóza nebo lomaltóza. Dále pak trisacharid melecióza, nalezený pouze v medovicovém medu. V medovicových a smíšených nektarovo-medovicových medech se také nacházejí dextriny.

Všechny medovicové medy se vyznačují obzvláště vysokým obsahem minerálů, který je až čtyřikrát vyšší než v nektarových medech. Pošti vědci například stanovili v medovicovém medu obsah draslíku na úrovni 123,3 mg/100 g, zatímco akátový med obsahoval jen 24,22 mg/100 g draslíku a smíšený květinový med 43,23 mg/100 g. Další vědci analyzovali u medovicového medu obsah hořčíku

13,85 mg/100 g, což bylo o více než polovinu více než u vícedruhového květového medu.

Významná je také přítomnost oligosacharidů, které spolu s minerály tvoří skupinu látek, které včely nestráví. Včelář by měl proto vynaložit veškeré úsilí, aby medovicový med ve včelstvu nezrástal v zimním období.

Chemické markery medovicového medu z medovice na listnatých zabrnají především kyselinou ellagovou, rozmarýnovou a 4-hydroxybenzovou, jejichž obsah je v tomto druhu medu značně vysoký.

Léčebné vlastnosti

Vlastnosti medovicového medu z medovice na listnatých, které mají kladný vliv na zdraví, jsou obdobné jako medu z medovice na jehličnanech.

Prodloužení medovice patří taxonomicky do stejných skupin hmyzu a lílí se pouze druhově, což z tohoto pohledu osvětluje chemické složení rozdílného medu jen málo. Větší rozdíl je dán druhem rostliny, na níž se produkuje medovicové živí. Chemické složení rostlinných šťáv se u jednotlivých stromů a keřů liší, proto ve vlastnostech těchto dvou typů medovicových medů a jejich zdravotního dopadu existují odlišnosti, avšak nejsou příliš významné.

Medovicový med z listnatých stromů má silnější močopudný účinek, který napomáhá práci ledvin. Pro správné provedení čistícího procesu je však nutné vypít více tekutin s jeho obsahem.

Medovicový med z medovice na jehličnanech obsahuje ve srovnání s nektarovými medy více vápníku, proto se doporučuje při problémech s kosterním systémem.

Medovicový med z medovice na listnatých vykazují speciální vlastnosti, které neutralizují škodlivé látky a stimulanty, jako je alkohol nebo tabák. Kromě toho vykazují ukládající a protistresový účinek. Začlenění tohoto druhu medu do stravy je vynikající způsob, jak obohatit tělo o antioxidanty zpomalující stárnutí. Pro vysoký obsah oligosacharidů, tzn. složených cukrů, které jsou přirozenými prebiotiky, podporuje tento typ medu činnost střev.

Poděkování: Redakce Moderního včeláře děkuje polským kolegům za možnost přečístku tohoto článku, který vyšel v původním znění pod názvem Míod ze spadzi listniczej pod lipą w uprawie Pasieka, 4/2022, s. 12-15. Redakčně kráceno.

MARTA BURZYŇSKA
Foteklad Milan Motyka

Literatura:

<https://www.pasieka24.pl/index.php/pi-pl/pasieka-czasopismo-dla-pszczelarzy/236-pasieka-4-2022/3497-12-miod-ze-spadzzi-listniczej-pod-lipa>

Žádná z uvedených léčebných vlastností není lékařskou radou. V případě jakýchkoliv potíží navštivte svého lékaře.

Jak na sršeň asijskou

Evropské včeláři mají o starost víc. Už několik let se totiž po kontinentu šíří sršeň asijská *Vespa velutina*, která sem byla zavlečena z východní Asie (obr. 1). Tento predátor již působí značné škody na včelstvech v jižní a západní Evropě. Jeho výskyt zaznamenali už také Němci. Je proto otázkou času, kdy se bude šířit do střední a východní Evropy. Kromě klimatických změn je třeba počítat s dalšími možnými riziky. Například do Velké Británie a Nizozemska se sršeň asijská dostala při přípravě dřeva a v obytném autě. Právě volný pohyb zboží a osob má za následek šíření invazních druhů rostlin a živočichů na místa, na něž by se přirozenou cestou nikdy nedostaly. Příkladem mohou být ostrovní části Evropy.

Letos se proto spojily týmy zainteresovaných lidí z Rakouska, Slovenska a České republiky, aby se na možné problémy připravily dříve, než bude pozdě a obrátily se s žádostí o odborné rady na Francouze. Vše vykrystalizovalo ve dvouleté

projektu číť zemi, který pod číslem KA220-VET-73734091 a názvem Education, training and Capacity Building in Beekeeping and Civil Defence Services schválila a finančně podpořila Evropská unie v rámci programu Erasmus+.

Garantem projektu je Střední odborná škola Pod Bánouzem z Banské Bystrice. Českou stranu reprezentuje Pracovní společnost nástavkových včelářů CZ, z. s., která vydává Moderního včeláře. Náš článek je mediálním partnerem celé aktivity.

Jednou z plánovaných akcí bylo mezinárodní školení uskutečněné letos na podzim ve Francii, kde se skupina především slovenských a českých hasičů v doprovodu slovenských včelářských odborníků informovala přímo v terénu, jak při možné invazi sršně asijské postupovat, aby byly škody co nejnižší (obr. 2). Z České republiky se školení účastnil Milan Čada z Hasičského záchranného sboru Jihočeského kraje a za Pracovní společnost nástavkových včelářů CZ, z. s., Václav Novák,

Obr. 1: Sršeň asijská *Vespa velutina*. Foto Matej Plevo

ktej je dobrovolným hasičem. Obě jsou včeláři. Václav Novák pro čtenáře Moderního včeláře připravil následující reportáž.

REDAKCE

Dne 3. září 2022 naše slovensko-česká skupina přistála v Lyonu na letišti pojmenovaném po slavném letci a spisovateli Antoine de Saint-Exupérym. V tomto regionu nacházejícím se ve vnitrozemí ve středovýchodní Francii převládá vlhké subtropické klima, které je zapříčiněno oceánským podnebním. Nejchladněji tu bývá v lednu, kdy se průměrné teploty pohybují mezi 0 až 3 °C. Červenec je naopak nejteplejším měsícem s průměrnou teplotou okolo 22 °C, teploty se však mohou jednorázově vyšplhat až k 47 °C.

První setkání se sršní asijskou

V letištní hale nás přivítal Jan Ondrášek, který je partnerem tohoto mezinárodního projektu. Původem ze Slovenska, včelář ve Francii už 21 let. Naše cesta proto hned vedla na jednu z jeho včelnic, kde jsme se seznámili s problémy místních včelářů spojenými se sršní asijskou. Během prohlídky jsme uviděli včelstva nervózně vysedávající na letících a brzy jsme u jednoho úlu spatřili lovcí sršně asijskou. Bylo to naše první setkání s tímto predátorem našeho včelstva.

Sršeň jako by nechtěla vstěla ve vzduchu a následně hbitými úskočnými pohyby lovil včely vracěj se do úlu. Její zbarvení za letu vzdáleně připomínalo čmeláka skalního. Technika jejího letu byla však naprosto rozdílná, a to i v porovnání se sršní obecnou. Trajektorie letu sršně asijské při lovu připomíná let váčky, která se ve vzduchu také dokáže vyvíjet na místě, výkmity náhle měnit směr, a dokonce couvat tak, jako jsme u této sršně asijské právě viděli.

Jan Ondrášek upozomil na jeden z hlavních problémů, že lovcí sršně před česnem včelstva stresují. Ta proto omezují svůj letový provoz a nevyužívají plně nabízenou snůšku. Technika lovu sršně asijské je velmi efektivní. Útoky jsou zaznamenávány přibližně od poloviny srpna a trvají někdy až do listopadu, kdy se v sršních hnízdech líhnou stovky královen a samců, kteří potřebují velké množství bílkovin. Včely jsou pro sršně asijské lehce dostupným zdrojem potravy. Stresované včely nemohou létat za potravou, přáče létající včel se snižuje, a navíc včelstva stárnou. Slabší zimní generace včel nepřežije zimu a včeláři přicházejí až o 50 % včelstev na jednom stanovišti. Jedno hnízdo je schopno výrazně oslabit nebo dokonce zlikvidovat až tři produkční včelstva.

Souběžný výskyt sršně obecné

Na včelnici jsme viděli také lovcí sršně obecné *Vespa crabro*, které však v lovu jednotlivých včel nebyly tak efektivní jako sršeň asijská. Bedlivý pozorovatel si mohl povšimnout, že včelstva dokážou sršeň obecnou při pokusu vniknout do úlu napadnout a zabít. Před česny byly vidět mrtvolky sršně obecné, ale žádné sršně asijských.

Od Jana Ondráška jsme se dozvěděli, že sršeň obecná s příchodem sršně asijské změnila své chování a také začala včelářům působit značné škody.

Obr. 2: Slovenští a čeští účastníci školení ve Francii. Stojící vlevo: 1. Pavel Fila – ředitel Střední odborné školy Pod Bánouzem v Banské Bystrici, 4. Jan Ondrášek – majitel včelí farmy ve Francii, 5. Helena Prokova – mezinárodní koordinátorka projektu, 7. Václav Novák – Pracovní společnost nástavkových včelářů CZ, 8. Milan Čada – Hasičský záchranný sbor Jihočeského kraje. Foto: Matej Plevo

Obr. 3: Entomologické krabice s exempláři obou druhů sršně. 1a: dělnice sršně asijské, 1b: královna sršně asijské, 2a: dělnice sršně obecné, 2b: královna sršně obecné. Foto: Matej Plevo

Obr. 4: Jedním z druhů ochrany proti sršním asijským je přetažené pletivo přes úlu. Foto: Václav Novák

Obr. 5: Typ mechanické zábrany znesnadňující sršním asijským pohyb při lovu včel. Foto: Václav Novák

Obr. 6: Selekční past, do níž se chytí sršně asijské, ale menší hmyz uletje ven. Foto: Václav Novák

Obr. 7: Benoît Klein, profesionální hasič a majitel farmy zabývající se likvidací sršně asijských. Foto: Matej Plevo

Obr. 8: Ochranný oblek používaný ve Francii při zásazích proti sršním asijským. Foto: Václav Novák